

Program för utveckling av Heden och Avenyn

SYNPUNKTER OCH FÖRSLAG

KOMPLETTERING

PROCESSKONSTVERK HEDEN STEG 4

GÖTEBORG 2009 02 19

5. Motion av Henrik Nilsson om införande av ekonomiska frizoner i Göteborg.

Han skriver om Göteborg. Sveriges mest segregerade stad. ”Fyra av de fem områden där högst andel av invånarna uppbär ekonomiskt bistånd ligger i Göteborg. Det är angeläget att finna medel att bryta denna utveckling och det utanförskap som finns där. En möjlig väg för att förhindra utvecklingen i dessa områden kan vara en modell som bygger på att stärka områdets egen bärkraft och attraktionsvärde. Det är en modell som med framgång tidigare använts ibland annat Frankrike: nämligen ekonomiska frizoner.

Hans förslag till beslut är att Kommunfullmäktige föreslår besluta:

Att hemställa till regeringen att införa ekonomiska frizoner i Göteborgs stad.

I uppbyggnaden av mötesplats Heden föreslås stort utrymme ges för detta utanförskap. Nya verksamheter som tillkommit här ges möjligheter att utvecklas i de för tillfället eftersatta områdena. Satsningen på Heden som regionens hjärna genomsyrar härmed hela regionen.

6. Kulturen i regionen. Kulturchef Kristian Berg och möjligheterna att i årets konferens ha temat ”*Det offentliga rummet, medborgarinflytande och om hur vi hanterar det*” undersöks.

7. Med hjälp av strukturer som PPP och BID skapas förutsättningar för de lokala krafterna att i samverkan skapa uthållighet.

PPP (Business-Private Partnership) Myndigheterna beskattar så att kapital erhålls för nödvändiga investeringar.

BID (Business Improvement District) är en lokal organisation i vilket affärsverksamheterna inom ett definierat område väljer att betala en tilläggsskatt för att skapa förbättringar för det allmännas bästa och för driften.

Sedan tidigt 70-tal har cityområden över hela Nordamerika använt BID som ett hjälpmedel för förnyelse. Detta kraftfulla redskap tillåter en skatt på egendom inom ett definierat område. Intäkten från denna skatt används för att finansiera en rad servicefunktioner inkluderande säkerhet, försvar, handel, ekonomisk utveckling, parkering och andra speciella ändamål.

Myndigheterna (Public) anpassas till samarbete med krafterna (Private)

Hedenområdet (Avenyn, Götaplatsen, Heden, Evenemangsstråket, Korsvägen, Liseberg och Trädgårdsföreningen) blir ett BID med Heden som Hjärnan.

Utvecklingen sker i 3 steg. Virtuellt visualisering, reella experiment inom Hedenområdet och i Majorna (Se under punkt 9) därefter tillämpning i regionen.

Kontinuerligt tillförs ”bränsle” genom traditionella motioner och medborgarnas engagemang inom Heden och pilotområden. Heden blir ett unikt område, ett avantgarde för uthållig stadsutveckling, där livet sätts i centrum. Ett fördjupat friskvårdsområde som med utövningslokaler, utställningar och mötesplatser sätter det sociala i centrum i kraftbalansen och tillsammans med de omgivande verksamheterna ger kraft till hela regionen och utåt.

8. Visual Forum kontaktas för att utröna möjligheterna att bygga upp ett virtuellt Heden att ligga till grund för realiserandet inför Göteborgs 350årsjubileum. De virtuella världarna börjar nu verkligen att utmana de reella. Spelen utvecklas nu alltmer för att komma till nytta för t ex den urbana utvecklingen. Den virtuella tekniken blir ett viktigt verktyg inom Heden.

9. Ekologisk stadsdel Majorna

Hur kan föreslagen mötesplats på Heden bidra till att en enskild stadsdel blir uthållig vice versa? Hyresgästföreningen Västra Göteborg inbjöd till minikonferens om Södra älvstranden den 4 februari. Konferensens syfte var att få intressenterna att mötas, för att lyfta fram gemensamma intressen och syn på problem och lösningar. Detta var en del i en strategi för samverkan mellan de

olika intressegrupperna samt kommunen.

Representant från Stadsbyggnadskontoret redovisade kommunens planer för älvstrandsområdet och Medborgarkraften i Älvsborg redogjorde för sin verksamhet.

Projektet finansieras av: Göteborg Energi, Familjebostäder, Göteborgs Stad Majorna Bostad AB Poseidon, Bostadsbolaget, Hyresgästföreningen, Robert Dicksons stiftelse och Klimp.

10. Fastighetsägare, inom området, tillfrågas om medverkan.

11. Regeringskansliet; Hållbar stadsutveckling; Miljödepartementet; Andreas Carlgren

Regeringen har

- initierat en satsning för att få fram nationella exempel på hållbara städer och stimulera utveckling av attraktiva stadsmiljöer med minskad klimat- och miljöpåverkan.

Satsningen syftar till att skapa förebilder nationellt och internationellt.

- aviserat en satsning på hållbara städer inom Miljövrårdsberedningen, för perioden 2008-2010.

Delegationen ska samla stat, näringsliv och kommuner i en nationell plattform för hållbar stadsutveckling. Syftet är bland annat att stimulera stadsbyggnadsprojekt som både bidrar till förbättrad miljö och minskad klimatpåverkan och som underlättar svensk miljöteknikexport.

Ambitionen är att med hjälp av spjutspets teknik och framsynt planering förverkliga visioner för framtida städer och hållbara boendelösningar i enskilda kvarter, stadsdelar och lokalsamhällen.

Handelsminister Ewa Björling lanserade den 5 mars 2008 den nya exportplattformen SymbioCity, som ska marknadsföra svensk miljöteknik och hållbart byggande runt om i världen. Plattformen riktar sig till städer som vill se en hållbar utveckling och samlar närmare 700 svenska företag.

medborgarkraften.com ska undersöka hur satsningarna kan gagna Heden och vice versa?

12. För kontinuerlig information till medborgarna tillfrågas media om medverkan.

13. Kulturutredningen *Ur Anders Silvergren Blåders sammanfattning*

Utredningen, med ordförande Eva Swartz Grimaldi i spetsen, har valt att stryka det tidigare kulturpolitiska målet om kvalitet i kulturen. Swartz Grimaldi och utredarna menar att det dels är svårt att konkretisera vad som är kvalitetskultur och dels att försöken att göra sådana bedömningar i sig kan innebära en begränsning av den fria kulturen.

Kulturutredningen hade som uppdrag att se över de gällande kulturpolitiska målen och göra de ändringar som den ansåg var berättigade.

Kulturutredningens förslag till nya mål för kulturpolitiken:

- Att främja mångfald, kulturell pluralism och internationellt samspel.
- Att stödja konstnärligt skapande och ge plats för konstens förmåga att gestalta, bryta mot mönster och vidga det möjliga rum.
- Att kulturarvet bevaras, brukas och tolkas.
- Att kulturell kompetens och kreativitet används för att bidra till en socialt, miljömässigt . . . och ekonomiskt hållbar utveckling
- Att information och kunskaper görs tillgängliga och förmedlas

Formuleringen om främjandet av mångfald är kvar från de reviderade kulturmålen. Utredningen vill dock ge den här att-satsen en mer framskjuten position för att genom kulturen skapa ett bättre samhälle där människor, trots sina olikheter, ska kunna leva sida vid sida.

Kulturutredningen går nu ut på remiss. Kulturdepartementet planerar därefter att lägga fram en proposition någon gång under hösten.

Anders Silvergren Blåder

De nya målen gagnar processen.

14. URBAN BÄRKRAFT Centrum för regionalvetenskap, CERUM Utdrag ur Seminarium

Föreläsare: Torbjörn Einarsson, Jerker Söderlind, Krister Sernbo och Åke Ekström

Syfte: Presentation av metoder för och praktiska erfarenheter av planering med helhetssyn för långsiktig bärkraft.

Mitt i politikens fokus ställs mål för såväl ekonomisk tillväxt som ekologisk bärkraft. Går målen att förena? Vi vill bygga miljöer som stimulerar ekonomisk tillväxt. Vi vill bygga socialt och ekologiskt bärkraftiga miljöer. Hur kan vi hitta verktyg som kan förena dessa mål och som sätter människans långsiktiga behov i centrum?

God bebyggd miljö

Nu planeras nya stadsdelar och tätortsmiljöer där den urbana, kulturellt och socialt levande miljön är särskilt eftertraktad. Stadens och den urbana miljös renässans är välförtjänt, men om fokus sätts enbart på estetik och täthet kan andra värden förloras. Utmaningen idag gäller att kunna se helheten, att bygga miljöer som är både urbana och bärkraftiga. Miljömålet "God bebyggd miljö" siktar mot en bärkraftig bebyggelse. Eftersom dess delmål delvis strider mot varandra är det uppenbart att den goda miljön bara kan uppnås om vi lär oss se flera värden samtidigt.

Introduktion: Människan är utgångspunkten Människors liv och val avgör hur stor bärkraften blir? Hur fattar människor beslut? På vilka sätt kan vi stimulera de bärkraftiga valen?

Bärkraft på fyra ben Ett sätt att se helheten i planeringen: ekologisk, ekonomisk, social och fysisk bärkraft

Skala och rutnät Finns det stadstyper som är bättre än andra som grund för bärkraft?

Vilka element i staden skapar bärkraft?

Ekonomisk bärkraft Hur kan staden fungera som ekonomisk motor? Vilka faktorer i stadsmiljön kan stimulera ett rikt och varierat näringsliv? På vilket sätt gynnar den ekonomiska bärkraften också den ekologiska?

Social bärkraft Villkor för socialt bärkraftiga miljöer. Förslag till strukturer och detaljer med exempel

Ekologisk bärkraft En översikt av möjligheterna. Bygga tätt eller glest? Naturvärden som möjligheter istället för problem. Ska bygget styras genom bestämmelser i detaljplan eller genom avtal och kontrakt?

Agenda EKN (Ekonomi, Kultur och Natur) Planeringsmodell för allsidig problemlösning.

Sammanfattande diskussion Möjligheter och hinder på vägen mot bärkraft

---

Föreläsarnas kunskaper kan komma processen till godo.

15. DEBATT Är det dags för att bilda Svenskt föreningsliv. *Utdrag!*

Christer Leopold efterlyser ett initiativ som bättre tillvaratar den ideella sektorns intressen och som underlättar gemensamt lärande och utveckling.

Christer pekar på obalansen mellan samhällets olika sektorer och anger både politikens försummelse och sektorns egen oförmåga att samverka som orsaker till detta. Förhållandet mellan den ideella och den offentliga sektorn är numer relativt väl beforskad och beskriven.

Jämfört med början av 1990-talet har vi idag både bättre kunskap om den ideella sektorn och större förståelse för dess betydelse för samhället i stort liksom för enskilda grupper och individer.

Det finns en långsamt växande sektorsidentitet, en större förståelse för möjligheterna att samverka och en vilja att formera oss i bredare koalitioner / nätverk kring sådana frågor vi finner angelägna, lokalt och nationellt.

Även de politiska partierna har visat intresse för en mer samlad politik visavi den ideella sektorn. Den nyss slutna överenskommelsen med idéburna organisationer på den sociala området är till sin form något nytt och har samlat stöd från de sju riksdagspartierna.

Jag välkomnar ett förslag som Christer Leopolds om att utveckla en samverkan kring sektorns gemensamma frågor och tror att tiden har mognat för ett sådant initiativ, både lokalt och nationellt.

Nationellt finns sedan tre år en allt bredare dialog mellan riks- och paraplyorganisationer från olika delar av den ideella sektorn. Mellan dessa har vuxit fram ett antal frågor, gemensamma för alla och angelägna att hantera inom ramen för ett samlat arbete.

Man vill också verka för att kunna möta politik och näringsliv på ett samlat sätt. Min förhoppning är att det skall finnas ett nationellt initiativ för detta till sommaren 2009.

Lars Pettersson

Dags att bilda svenskt föreningsliv! Utdrag!

Christer Leopold, har skrivit ett inlägg om att vi behöver bilda ett Svenskt föreningsliv.

Skälen är att den ideella sektorn är splittrad, osynliggjord och saknar röst.

Ett samhälle består av fyra sektorer: Familjen, ideella sektorn, näringslivet och staten (inklusive kommuner och landsting). I Sverige talas oftast endast om två av dem, offentliga sektorn och näringslivet. De andra osynliggörs. Det är olyckligt. Endast om man beaktar alla fyra får man en sann bild av hur samhället ser ut och fungerar.

Att föreningslivet underskattas, glöms bort och behandlas godtyckligt av politiker och stat är olyckligt på många sätt. Föreningslivet är den grund på vilken det demokratiska systemet vilar. Föreningarna är medborgarnas organiserade röst gentemot stat och näringsliv. Dessutom utför föreningarna sådant som ingen annan sektor kan.

Det är bäst för medborgarna, och för samhället på sikt, att det råder en lämplig balans mellan de fyra sektorerna. Den balansen kan se olika ut i olika länder, men den kan inte bestå i att en eller två sektorer delar på hela kakan.

I Sverige är risken framförallt den att staten (inklusive kommuner och landsting) blir för stor och att allt för mycket regleras genom politiska beslut. Den risk som har tillkommit med EU är den att näringslivet otillbörligt gynnas på ideella sektorns bekostnad. EU:s ledning och organ tycks ha minimal förståelse för ideella organisationer och föga insikt i deras behov.

Allt detta vore förmodligen hanterbara problem om inte den svenska ideella sektorn trots sin storlek och stolta tradition inte var så ärbarmärligt splittrad och svag.

Det är framförallt tre saker som gör den svenska ideella sektorn svag i förhållande till stat och näringsliv:

1) **Föreningslivet är splittrat.** Inom vissa delsektorer (t.ex. idrott, handikapp, folkbildning eller frivilligt socialt arbete) och rörande vissa aspekter (t.ex. ledning eller insamling) finns ett organiserat samarbete, men det är begränsat både i omfång och djup. Det är givet att de existerande paraplyerna främst främjar de egna medlemmarnas intressen, inte sektorns. Att de ideella organisationerna inte ser sig som och agerar som en enhetlig sektor med övergripande gemensamma intressen gör sektorn svag.

2) **Föreningslivet är osynliggjort.** I förhållande till sin historiska och nutida betydelse och storlek är den svenska ideella sektorn märkligt osynlig och underskattad. Den förekommer knappast alls i historieböckerna och i media, och ses inte som en viktig framgångsfaktor av politiker, forskare och samhällsdebattörer. Denna osynlighet berövar sektorn det samhällsstöd och det inflytande den förtjänar.

3) **Föreningslivet saknar röst.** Inte ens det största av existerande paraplyorgan samlar mer än en bråkdel av Sveriges ca 200 000 ideella organisationer. Då ingen kan tala för helheten har staten (eller kommunen) ingen legitim motpart. Detta var förmodligen ett mindre problem förr. Då stod politik och föreningsliv nära varandra. Då kom de flesta politikerna ur föreningslivet, och partierna och deras aktiva arbetade på samma villkor som andra föreningar. Så är det inte idag. Därför är föreningarna utelämnade åt politikernas godtycke.

Jag anser att de ideella föreningarna i Sverige på liknande sätt som i England bör bilda ett paraplyorgan för att tillvarata sina intressen. Det skulle kunna heta **Svenskt Föreningsliv**.

Ett sådant paraply ska givetvis inte göra det som medlemmarna själva kan göra. Det ska inte konkurrera med dem eller på annat sätt begränsa deras framgångsmöjligheter. Tvärt om ska det fokusera på det medlemmarna som kollektiv behöver men inte kan åstadkomma själva.

Det ska främja föreningslivet, dess tillväxt och dess verksamhet på olika sätt.

Här är några förslag på vad det kan göra

- Värna om föreningsfriheten! Tydliggöra föreningslivets betydelse, kraft och potential.
- Verka för att staten underlättar för ideella organisationer, ideell verksamhet och ideellt arbete t.ex. genom lämpliga bidragssystem eller skattelättnader.
- Verka för att staten slutar försvåra för ideella organisationer, ideell verksamhet och ideellt arbete genom att inte beakta deras särart.
- Verka för att staten ger ideella sektorn minst ett lika stort stöd som näringslivet med forskning, utbildning, statistik, nystartarstöd m.m.
- Verka för ett gott och effektivt samarbete mellan föreningar och företag.
- Främja och sprida kunskap till medlemmarna och andra om hur man leder, förvaltar och administrerar ideella organisationer till skillnad mot företag och myndigheter.
- Verka för att ideella organisationer, verksamheter och lösningar blir mer kända bland och bättre förstådda av massmedia, forskare och politiker.
- Säkerställa nödvändig service till föreningarna antingen i egen eller i annans regi.

Ett paraplyorgan som söker samla alla Sveriges föreningar bör givetvis var öppen för att alla delsektorer har egna behov som bäst tillvaratas i specialförbund. Det bör också ha en uppdelning som främjar geografiskt samarbete, t.ex. i Göteborg. Inom dess ram skulle man också kunna bilda yrkesföreningar, t.ex. för frivilligorganisationer, som arrangerar utbildningar och konferenser och utfärdar intyg om kompetens.

Inget av det som redan nu finns behöver läggas ner eller gå förlorat om man bildar Svenskt Föreningsliv. Men allt det som idag saknas kan läggas till.

Christer Leopold

Christer Leopold är utvecklingskonsult för ideella organisationer i Sverige och utomlands.

För Heden som mötesplats för hållbar stadsutveckling måste Christer Leopolds erfarenheter vara synnerligen värdefulla för processen.

Göteborg 2009-02-19

medborgarkraften.com/ Arne Person

arne.person@hem.utfors.se

Förslaget och synpunkter på programmet för Heden-Avenyn finns på www.medborgarkraften.com under länken Heden.